

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 18 oktober 2005

Mål nr

B 3742-03

KLAGANDE

RH

Ombud och offentlig försvarare: Advokat NU

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Grov stöld

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom den 5 september 2003 i mål B 11041-02

DOMSLUT

Högsta domstolen ändrar hovrättens dom på det sättet att påföljden bestäms till fängelse två (2) år.

För försvaret av RH i Högsta domstolen tillerkänns NU ersättning av allmänna medel med tjugosextusenniohundratrettiofire (26.933) kr, varav 25.200 kr för arbete och 1.733 kr för tidsspillan. Denna kostnad skall stanna på staten. Av beloppet utgör 5.386 kr mervärdesskatt.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

RH har yrkat att Högsta domstolen skall ogilla åtalet för grov stöld, eller i vart fall nedsätta det utdömda fängelsestraffet.

Riksåklagaren har i första hand bestritt ändring av hovrättens dom. I andra hand har riksåklagaren förklarat sig godta att fängelsestraffet sätts ned, men i så fall endast mycket marginellt.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i påföljdsfrågan, men inte funnit skäl att meddela prövningstillstånd beträffande målet i övrigt.

DOMSKÄL

RH har, enligt hovrättens dom i den del denna vunnit laga kraft, gjort sig skyldig till grov stöld. Brottet har bestått i att han den 20 augusti 2002 på sin arbetsplats inom SAS Cargo´s fraktterminal på Arlanda flygplats olovligen med tillägnelseuppsåt tagit en Pharmacia tillhörig godslåda innehållande ampuller med tillväxthormonet Genotropin, vilkas försäljningsvärde mellan olika dotterbolag inom Pharmacia har uppskattats till cirka 1,2 miljoner kronor.

När det gäller straffvärdet för den gärning som RH gjort sig skyldig till har Högsta domstolen ingen anledning att göra någon annan bedömning än hovrätten. Härvid har beaktats bl.a. att RH har begått gärningen i anställningen och därvid missbrukat såväl sin arbetsgivares som kundernas förtroende (29 kap. 2 § 4 brottsbalken).

Av utredningen i målet framgår att RH på grund av brottet avskedades från sin anställning som fraktkoordinator vid Arlanda flygplats från och med den 18 oktober 2003. Denna anställning hade han innehaft sedan den 31 augusti 1998. Frågan i målet är i vad mån avskedandet skall beaktas vid straffmätningen.

Enligt 29 kap. 5 § första stycket 5 brottsbalken skall rätten vid straffmätningen utöver brottets straffvärde i skälig omfattning beakta bl.a. om den tilltalade till följd av brottet drabbats av avskedande eller uppsägning från anställning. Bestämmelsen ersatte den 1 januari 1989 en bestämmelse i 33 kap. 9 § brottsbalken som i sin tur ersatte 20 kap. 8 och 9 §§ brottsbalken. De sist nämnda bestämmelserna gällde endast offentligt anställda och innebar bl.a. att om en ämbetsman dömdes till suspension eller avsättning eller ålades disciplinär bestraffning skulle detta beaktas när påföljden för samma gärning bestämdes; bestämmelserna upphörde den 1 januari 1976 i samband med att det då gällande ämbetsansvaret avskaffades.

Bakom reglerna om strafflindring i 29 kap. 5 § brottsbalken ligger tanken att det vid sidan av straffvärdet finns en rad olika omständigheter som är av sådant slag att det skulle framstå som orättfärdigt om de inte beaktades vid påföljdsbestämningen (prop. 1987/88:120 s. 47 f.). Syftet med bestämmelsen i första stycket femte punkten i nämnda lagrum är att undvika s.k. sanktions-

kumulation (prop. 1975:78 s. 152 och prop. 1987/88:120 s. 90). Av motiven till bestämmelsen framgår vidare att avskedande och uppsägning är sådana omständigheter som regelmässigt skall tillmätas en påtaglig betydelse för straffmätningen (prop. 1987/88:120 s. 93). Vare sig i lagtexten eller i förarbetena finns stöd för att strafflindring inte skall ske när brottet har begåtts i anställningen. Högsta domstolen har också i flera tidigare fall där brott har begåtts i anställningen tagit hänsyn till att den tilltalade drabbats, eller sannolikt skulle komma att drabbas, av avskedande eller uppsägning (se t.ex. NJA 2003 s. 414, 1996 s. 443, 1985 s. 477 och 1982 s. 143).

Eftersom RH har avskedats från sin anställning på grund av brottet skall enligt 29 kap. 5 § första stycket 5 brottsbalken avskedandet i skälig omfattning beaktas vid straffmätningen. Någon hänsyn till det förhållandet att RH begått brottet i sin anställning skall inte tas vid denna bedömning. Det men som avskedandet inneburit för honom bör medföra att fängelsestraffet bestäms till två år.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Dag Victor, Ann-Christine Lindeblad, Ella Nyström och Per Virdesten (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Monica Ericsson